

לקראת זקנה - מה קיים וממה חוששים חברי הקיבוץ בגילים השונים

נתונים ראשוניים מסקר דעת קהל 2018 של המכון לחקר הקיבוץ באוניברסיטת חיפה

ג. דאגות וחששות של המשיבים בתחומים אישיים

נבדקו דאגות החברים ממצבם הכלכלי, מאובדן מקור פרנסתם ומחסור כלכלי. לוח 1: המידה בה מדאיגים אותך הנושאים הבאים (באחוזים).

סה"כ	במידה רבה	במידה בינונית	במידה מועטה	גיל:	
100	31	31	38	עד 45	א. המצב הכלכלי שלך
100	32	32	36	46-65	
100	19	32	49	66 ומעלה	
100	27	32	41	סה"כ	
100	26	26	48	עד 45	ב. החשש מאובדן מקור ההכנסה שלך
100	33	26	41	46-65	
100	17	23	60	66 ומעלה	
100	25	25	50	סה"כ	
100	14	17	69	עד 45	ג. שאצטרך לוותר על דברים חשובים תמורת תרופות
100	23	22	55	46-65	
100	18	21	61	66 ומעלה	
100	19	20	61	סה"כ	
100	30	19	51	עד 45	ד. שלא אוכל לממן צרכים של ילדים שלי
100	36	23	41	46-65	
100	27	22	51	66 ומעלה	
100	31	22	47	סה"כ	

* על שאלות אלו ענו כ-2172 משיבים

הדאגה המרכזית של כלל החברים היא ממצבם הכלכלי ומכך שהם לא יוכלו לממן את צרכי ילדיהם. קיים חשש מועט יחסית מכך שיצטרפו לוותר על דברים חשובים תמורת תרופות. יחד עם זאת אין לזלזל בכך שכמחצית מהחברים מביעים חשש בינוני או רב מנושאים אלה. ככל הנושאים נמצאו הברלים מובהקים בין קבוצות הגיל.

הקבוצה המבוגרת פחות מודאגת משאר הקבוצות בשלושה מתוך ארבעת הנושאים שהועלו. קבוצת גילאי הביניים יותר מודאגת מכל הנושאים מאשר הצעירים והמבוגרים. נמצא שרבים יותר מהצעירים (32%) ומגילאי הביניים לעומת המבוגרים (19%) מודאגים מאד מהמצב הכלכלי שלהם. וכך גם יותר מגילאי הביניים (33%), בהשוואה לצעירים (26%) ולמבוגרים (17%) מודאגים מאד מאובדן מקור ההכנסה שלהם.

כמו כן, משיבי הקבוצה המבוגרת פחות מודאגים מכך שלא יוכלו לממן את הצרכים של הילדים שלהם. כך נמצא שיותר משיבים מגילאי הביניים (36%), בהשוואה לצעירים (30%) ולמבוגרים (27%) מודאגים מאד מכך שלא יוכלו לממן את צרכי הילדים.

ביחס לויתור על דברים חשובים תמורת תרופות הרי שהמשיבים מהצעירים פחות מודאגים מהקבוצות האחרות (14%) ורבים יותר מודאגים מגילאי הביניים (23%). הנשים מודאגות יותר מהגברים לגבי מצבן הכלכלי ולגבי המצב שבו לא תוכלנה לדאוג לצרכי כיום של ילדיהן; כך יותר נשים מגברים (29% לעומת 25%) מודאגות במידה רבה ממצבן הכלכלי וגם רבות יותר מהן לעומת הגברים (35% לעומת 28%) מודאגות במידה רבה שלא תוכלנה לממן את צרכי ילדיהן.

השוואה בין משיבים מקיבוצים במצב כלכלי שונה

נמצאו פערים גדולים בחששות בנושאים הכלכליים בין משיבים מקיבוצים חלשים כלכלית לבין משיבים מקיבוצים שנמצאים במצב כלכלי טוב. כך, 18% מהקיבוצים החזקים כלכלית לעומת 48% מהקיבוצים החלשים מציינים שהם מודאגים במידה רבה מהמצב הכלכלי שלהם; 20% מהקיבוצים החזקים כלכלית בהשוואה ל-38% מהקיבוצים החלשים מציינים שהם חוששים במידה רבה מאובדן מקור הכנסתם; 14% מהקיבוצים החזקים כלכלית לעומת 31% מהקיבוצים החלשים חוששים שיצטרפו לוותר על דברים חשובים תמורת תרופות וכן 27% מהקיבוצים החזקים כלכלית לעומת 42% מהקיבוצים החלשים דואגים שלא יוכלו לממן את הצרכים של ילדיהם.

השוואה בין משיבים מקיבוצים שיתופיים למתחדשים

נמצאו הבדלים מובהקים בדאגה מהמצב הכלכלי, מאובדן מקור הפרנסה ומהחשש שיהיה צורך בויתור על דברים חשובים תמורת תרופות בין משיבים משני המודלים של ההתפרנסות. בקיבוצים בהם נהוג המודל המתחדש אחוז גבוה יותר מהמשיבים (62%) מודאג במידה רבה ובינונית ממצבו הכלכלי לעומת אחוז המשיבים כך מהקיבוצים במודל השיתופי (49%). בנוסף, בקיבוצים בהם נהוג המודל המתחדש אחוז המשיבים המודל המתחדש (54%) בהשוואה לאחוזים בקיבוצים במודל השיתופי (37%). כמו כן, בקיבוצים המתחדשים יש אחוז גבוה יותר המודל המתחדש במידה רבה ובינונית שיצטרך לוותר על דברים חשובים תמורת תרופות (44% בקיבוצים המתחדשים לעומת 26% בשיתופיים).

ג. חוסן חברתי

חלק מהביטויים של חוסן חברתי בקיבוץ שנבדקו בסקר זה הם: מידת הביטחון שהקיבוץ ידאג לפרט בעת מצוקה כלכלית או לעת זקנה. הלוח הבא מציג נושאים אלה.

פרופ' מיכל פלגי ואליאט אורחן

מרוץ קלנועיות בממלכת הקלנועיות - אפיקים. צילום דוד עינב

בחינת נושא הגמלאים בקיבוץ ותקצוב השי-רותים הניתנים להם, נבדק על ידי 12 שאלות בסקר דעת קהל 2018 שנערך על ידי פרופ' מיכל פלגי ואליאט אורחן מהמכון לחקר הקיבוץ והרעיון השיתופי באוניברסיטת חיפה. הנושאים שנבדקו הם: התקציב החדשי הניתן לגמלאים, התקציב לתרופות ולטיפולים רפואיים, הדאגה של הפרט שיצטרך לוותר על דברים חשובים תמורת תרופות, הדאגה מהמצב הכלכלי האישי, מאובדן ההכנסה, ומכך שלא ניתן יהיה לממן את צרכי הילדים, מידת הביטחון של החברים שהקיבוץ ידאג להם בעת מצוקה כלכלית ולעת זקנה, מצבו של הקיבוץ מבחינת הטיפול בביטוח הפנסיוני לחבר/ה, מבחינת היחס כלפי וותיקי הקיבוץ ומידת שביעות הרצון משירותי הבריאות שהקיבוץ מספק ומטיפול הקיבוץ בביטחון הסוציאלי. על מנת לתת תמונה ערכנית לשאלות אלה, נציג את הנתונים לכל המדרג שלנו, שכלל ב-2018 2234 חברים וחברות שנדרגו מקיבוצים שונים בכל הארץ. אחר כך נשווה בין שלש קבוצות גיל במידה ונמצאו הבדלים מובהקים סטטיסטית ביניהן ("צעירים" בני 45-21 (24%); "גילאי הביניים" בני 46-65 (39%) ו"מבוגרים" בני 66 ומעלה (37%)). נשווה בין משיבים מקיבוצים במצב כלכלי שונה: לא טוב - 18%, בינוני - 30% וטוב - 52% וכן בין משיבים מקיבוצים שיתופיים (21%) לבין משיבים מקיבוצים מתחדשים (79%).

התשובות לשאלות מוצגות בלוחות בהמשך.

א. התקציב החודשי של הגמלאים ותקצוב שירותי הבריאות בקיבוץ

שאלה מרכזית בדיקה, האם התקציב שהקיבוץ נותן לגמלאיו תואם את החלטות התנועה/הרשם. נמצא שמעל לשליש מכלל המשיבים (36%) סבור שתקציב הגמלאים גבוה משנקבע בהחלטות התנועה/הרשם ועוד כמחצית (54%) מציינים שהוא דומה. עשירית סבורים שהוא נמוך מאשר נקבע בהחלטות. בנוסף, אחוז גדול יותר מהגברים (40%) מאשר מהנשים (31%) סבור שהקיבוץ מספק לגמלאיו תקציב גבוה מהמתבקש עפ"י תקנות התנועה.

השוואה בין משיבים מקיבוצים במצב כלכלי שונה

הסקר מאשש שגובה התקציב של החברים קשור למצבו הכלכלי של הקיבוץ. כך, כמחצית (48%) ממשיבי הקיבוצים החזקים כלכלית מציינים שתקציב הגמלאים בקיבוצם גבוה מאשר קובעות החלטות התנועה/הרשם ו-17% מציינים זאת בקיבוצים הנמצאים במצב כלכלי לא טוב. בקיבוצים החלשים כלכלית - 18% מציינים שתקציב הגמלאים בקיבוצם נמוך מאשר קובעות ההחלטות. 7% מציינים זאת בקיבוצים החזקים כלכלית.

השוואה בין משיבים מקיבוצים שיתופיים למתחדשים

אחוז גבוה יותר מבין המשיבים מהקיבוצים השיתופיים מאשר מבין המשיבים מקיבוצי המודל המתחדש, מציינים שקיבוצם נותן לגמלאיו תקציב גבוה משנקבע בהחלטות התנועה/הרשם (55% ממשיבי המודל השיתופי לעומת 31% במודל המתחדש ציינו זאת). רק כעשירית מהמשיבים בשני המודלים של ההתפרנסות מציינים שקיבוצם נותן להם פחות מהמתבקש על ידי התקנות.

ב. ההקצבות של הקיבוץ לטיפולים רפואיים

נשאלה גם שאלה לגבי ההקצבות של הקיבוץ לטיפולים רפואיים. מעל לשני שלישי (70%) מהמשיבים, סבורים שהקיבוץ מספק להם קצת יותר או הרבה יותר תרופות ושירותים רפואיים אשר המדינה מספקת. השאר מציינים שהקיבוץ מקציב להם רק מה שהמדינה נותנת. בנוסף אחוז גדול יותר מהגברים (32%) מאשר מהנשים (25%) סבור שהקיבוץ מספק הרבה יותר תרופות וטיפולים רפואיים מאשר המדינה נותנת לאזרחיה.

השוואה בין משיבים מקיבוצים במצב כלכלי שונה

יותר משיבים מקיבוצים שנמצאים במצב כלכלי טוב מאשר מקיבוצים במצב כלכלי לא טוב מציינים שהם מקבלים תרופות וטיפולים רפואיים יותר ממה שהמדינה מספקת (41% בחזקים כלכלית לעומת 8% בחלשים).

השוואה בין משיבים מקיבוצים שיתופיים למתחדשים

במודל השיתופי יותר משיבים (71%) מעריכים שהקיבוץ נותן להם הרבה יותר ממה שהמדינה מקציבה מאשר במודל המתחדש (18%).

לוח 2: עד כמה נכונים או לא נכונים הטענות הבאים (באחוזים).

גיל:	לא נכון	קצת נכון וקצת לא נכון	נכון	סה"כ
עד 45	36	31	33	100
46-65	32	29	39	100
66 ומעלה	19	31	50	100
סה"כ	28	30	42	100
עד 45	28	26	46	100
46-65	23	27	50	100
66 ומעלה	13	23	64	100
סה"כ	21	25	54	100

לוח 3: הערכת מצב הקיבוץ בתחום הביטחון הסוציאלי (באחוזים).

מצב הקיבוץ:	לא טוב	בינוני	טוב	ס"ה
מבחינת הטיפול בביטוח הפנסיוני	13	21	66	100
מבחינת היחס כלפי וותיקי הקיבוץ	10	15	75	100

כשני שלישי מכלל המשיבים סבורים שמצב קיבוצם מבחינת הטיפול בביטוח הפנסיוני טוב ושלושה רבעים סבורים כך לגבי היחס כלפי וותיקי הקיבוץ.

יותר גברים (78%) מנשים (72%) סבורים שמצב קיבוצם טוב ביחס כלפי וותיקי הקיבוץ וכך גם לגבי טיפול הקיבוץ בביטוח הפנסיוני: יותר גברים (68%) מאשר נשים (63%) סבורים שמצב קיבוצם טוב.

השוואה בין משיבים מקיבוצים במצב כלכלי שונה

בקיבוצים החלשים כלכלית קרוב למחצית (44%) מהמשיבים סבור שמצב קיבוצם טוב בטיפול בביטוח הפנסיוני לחבר/ה, וכמחצית (55%) בקיבוצים החלשים כלכלית מציינים שמצב קיבוצם טוב ביחס כלפי הוותיקים לעומת המצב בקיבוצים החזקים כלכלית למעלה משלושה רבעים (77%-84% בהתאמה) סבורים שמצב קיבוצם טוב מבחינת הביטוח הפנסיוני ומבחינת היחס לוותיקים.

השוואה בין משיבים מקיבוצים שיתופיים למתחדשים

יותר משיבים מהקיבוצים השיתופיים מאשר מהקיבוצים המתחדשים סבורים שהמצב טוב מבחינת טיפול הקיבוץ בביטוח הפנסיוני של החברים (83% לעומת 63%) ומבחינת היחס כלפי וותיקי הקיבוץ (85% לעומת 73%).

ה. שביעות רצון מהביטחון הסוציאלי ומשירותי הבריאות בקיבוץ

נבחנה שביעות הרצון מטיפול הקיבוץ בביטחון הסוציאלי ומשירותי הבריאות בקיבוץ.

כלכלית, קרוב לשני שלישים מהמשיבים (61%) לסקר ציינו שביעות רצון רבה הן מטיפול הקיבוץ בביטחון הסוציאלי והן משירותי הבריאות. יותר משיבים מקבוצת הגיל המבוגרת, שני שלישים, מאשר מקבוצת הגיל הצעיר, כמחצית, הביעו שביעות רצון גבוהה מתחומים אלה.

שיעור הנשים המרוצות משירותי הבריאות בקיבוץ (57%) קטן מאחוז הגברים (64%).

השוואה בין משיבים מקיבוצים במצב כלכלי שונה

בשני התחומים שנבדקו נמצאו הבדלים מובהקים בין המשיבים מהקיבוצים החלשים כלכלית לבין המשיבים מהקיבוצים הבינוניים ולבין אלה החזקים.

משירותי הבריאות (בקיבוצים החלשים יש 43% שבעי רצון בהשוואה ל-71% שבעי רצון בקיבוצים החזקים), מטיפול הקיבוץ בביטחון סוציאלי (בקיבוצים החלשים יש 35% שבעי רצון בהשוואה ל-74% שבעי רצון בקיבוצים החזקים).

השוואה בין משיבים מקיבוצים שיתופיים למתחדשים

בקיבוצים השיתופיים נמצא האחוז הגבוה ביותר שמציין שביעות רצון בשני התחומים שנבחנו.

כך, שיעור שבעי רצון משירותי הבריאות שהקיבוץ מספק גבוה יותר במודל השיתופי (84%) ונמוך יותר במודל המתחדש (54%). מטיפול הקיבוץ בביטחון סוציאלי 77% שבעי רצון במודל השיתופי לעומת 56% במתחדש.

לסיכום, שיעור המציינים שמצבם ומצב קיבוצם בתחומי הביטחון הכלכלי, הביטחון הסוציאלי והיחס אליהם טוב גבוה יותר בקרב הקבוצות הבאות: קבוצת הגיל המבוגרת, הגברים, משיבי הקיבוצים השיתופיים ומשיבי הקיבוצים הנמצאים במצב כלכלי טוב.

* ענו 2189 משיבים

כלכלית, כמחצית (54%) מהמשיבים סבורים שקיבוצם ידאג להם בעת זקנתם אך כחמישית מציינים שלא כך יהיה. קצת פחות ממחצית מעריכים שהקיבוץ ידאג להם בעת מצוקה כלכלית (42%) וכרבע מעריך שזה לא נכון (28%).

בהשוואה בין קבוצות הגיל נמצא שיותר מבוגרים (64%) מגילאי הביניים (50%) ומצעירים (46%) סבורים שקיבוצם ידאג להם בעת זקנתם. כמו כן, יותר מבוגרים (50%) מגילאי הביניים (39%) ומצעירים (33%) סבורים שקיבוצם ידאג להם בעת מצוקה כלכלית.

בהשוואה מגדרית נמצא שרבים הגברים (45%) מהנשים (37%) המאמינים שקיבוצם ידאג להם בעת מצוקה כלכלית וכן, יותר גברים (57%) מנשים (49%) מאמינים שכך יהיה גם לעת זקנתם.

נמצאו יותר ביטויים של חוסן חברתי בין משיבים מקיבוצים במצב כלכלי טוב מאשר בין שאר המשיבים בים בשאלות שנשאלו. כך 54% מהמשיבים מהקיבוצים החזקים כלכלית בהשוואה ל-16% מהקיבוצים החלשים כלכלית סבורים שבעת מצוקה כלכלית קיבוצם ידאג להם. חברי הקיבוצים החזקים אף סבורים באחוזים גדולים יותר מעמיתיהם בקיבוצים החלשים כלכלית שקיבוצם ידאג להם בעת זקנתם (65% מהקיבוצים החזקים כלכלית ו-29% מהקיבוצים החלשים מציינים זאת).

השוואה בין משיבים מקיבוצים שיתופיים למתחדשים

נמצאו הבדלים מובהקים בין המשיבים מהמודלים השונים בביטחונם שקיבוצם ידאג להם בעת מצוקה כלכלית ובעת זקנתם. יותר משיבים מקיבוצים שיתופיים מאשר מקיבוצים מתחדשים מציינים שקיבוצם ידאג להם בעת מצוקה כלכלית (63% ממשבי המודל השיתופי לעומת 35% ממשבי המודל המתחדש) וכן שידאג להם בעת זקנתם (78% ממשבי המודל השיתופי לעומת 47% ממשבי המודל המתחדש מציינים זאת).

ד. מצב הקיבוץ בתחום הביטחון הסוציאלי והיחס לגמלאים

בסקר נבחנה הערכת המשיבים לגבי הטיפול בביטוח הפנסיוני והיחס כלפי וותיקי הקיבוץ.

משקי הקיבוצים

הזמנה לאסיפה כללית שנתית של משקי הקיבוצים

הנכם מוזמנים לאסיפה כללית של משקי הקיבוצים.

האסיפה תתקיים ביום רביעי, 13.6.2018, בשעה 10:00, במשרדי האגודה ברחוב מיטב 11, בתל-אביב.

ההשתתפות באסיפה תהיה באמצעות נציג (אחד בלבד לכל חבר) שלו יפוי כוח בנוסח המצורף בשולי הזמנה זו.

חברים המעוניינים להשתתף באסיפה מתבקשים לשלוח את יפוי הכוח לאגודה עד יום שלישי, 12.6.2018, בשעה 10:00. אם עד מועד זה לא יתקבלו באגודה יפוי כוח מאת שני שלישים מכלל חברי האגודה, יידחה מועד האסיפה, ותכונס אסיפה נדחית. הנכם מוזמנים להתקשר אלינו ולברר אם התקבלו יפוי כוח במספר הנדרש, או שמועד האסיפה נדחה. חברים המעוניינים להשתתף באסיפה הנדחית יכולים לשלוח את יפוי הכוח לאגודה מראש, או להביאו עמם ולהציגו בתחילת הישיבה.

האסיפה הנדחית תכונס **ביום רביעי, 27.6.2018, בשעה 10:00**, במשרדי האגודה ברחוב מיטב 11, בתל-אביב.

לוח זמנים:

09:30	התכנסות וכיבוד קל
10:00	פתיחת האסיפה

סדר יום:

- בחירת יו"ר האסיפה ומזכיר האסיפה
- אישור סדר היום
- דו"ח מנכ"ל
- דו"ח ועדת ביקורת
- אישור הדו"חות הכספיים ליום 31.12.2017
- אישור החלטת הוועד בדבר שימוש ברווחים
- אישור הפעלת ס. 62 לפקודת מס הכנסה כך שרווחי האגודה לשנת 2017 יחושבו לפי ס. 62 תוך תשלום מס מרוכז על ידי האגודה
- שינוי תקנון (*)
- קבלת חברים חדשים לאגודה

ב ב ר כ ה,

זרון סט
יו"ר

רן רובן
מנכ"ל